

Vilkaarene for en udvidet Dyrkning af Sukkerroer til industrielt Brug.

Udvalgsbetænkningen til det Kgl. danske Landhusholdningsselskab.

Der er i de senere Aar foreslaaet forskjellige Midler for at bringe det danske Landbrug over de trykkede Tider. Et af de Midler, som blev grebet med størst Interesse, var en Forøgelse af Sukkerroedyrkingen. Landhusholdningsselskabet ansaa det for sin Pligt at bidrage Sit til at denne betydningsfulde Sag blev saa alsidig belyst som muligt og anmodede en Del Mænd om, med Selskabets Præsident, Hr. Kammerherre Castenschiold, som Formand, at sammentræde i et Udvalg og drøfte denne Sag. De Herrer, som efterkom Selskabets Opfordring, vare:

Folkethingsmand, Entreprenør N. Andersen, Søholm,
Forpagter Beck, Marselisborg, Aarhus,
Proprietær Eskildsen, Jerlevgaard, Vejle,
Redaktør Erh. Frederiksen, Nakskov,
Direktør, Cand. polyt. G. A. Hagemann, Kbhvn.,
Fabrikejer Kjærulff, Slagelse,
Direktør Kjær, Maribo,
Baron Lerche, Benzonsdal, Taastrup,
Grosserer M. Melchior, Kbhvn.,
Hofjægermester V. de Neergaard, Faarevejle,
Folkethingsmand J. Ousen,
Kammerjunker Tesdorpf, Pandebjerg, og
Ingeniør, Cand. polyt. Zarthmann, Kbhvn.

Fra disse Mænd, for hvis Redebonhed til Samarbejde vi bringe vor bedste Tak, har Landhusholdningsselskabet modtaget omstaaende Betænkning.

Det Kgl. danske Landhusholdningsselskab,
i April 1894.

Udvalgsbetænkning.

Efter Opfordring af det kgl. danske Landhusholdnings-selskab ere Undertegnede indtraadte i et Udvalg for at undersøge Vilkaarene for en forøget Produktion af Sukkerroer til industrielt Brug; vi tillade os herved at tilstille Selskabet Resultatet af vore Overvejelser.

Fabrikationssukkerroen er den af vore Markrodfrugter, som stiller de største Fordringer til Klima- og Jordbundsforhold. Ikke alene Sukkerindholdet men ogsaa andre Faktorer, særlig Roens Modenhed, have stor Indflydelse paa det Udbytte, man kan vente sig af denne Industri. Hvis Roen er mangelfuld udviklet, indeholder den Stoffer, som i høj Grad besværliggjør dens Forarbejdning. Udenfor de Egne her i Landet, som allerede dyrke Sukkerroer, haves ingen nøjagtige Undersøgelser om, med hvilket Sukkerindhold og hvilken Fabrikationsværdi, Sukkerroer kunne avles. Man maa derfor tilraade, inden der skrives til Anlæg af Roesukkerfabriker, at gjøre grundige Forsøg. Til disses Udførelse maa man skaffe sig Frø af anerkjendt Godhed, idet Valget heraf har en stor Betydning. Man bør vælge en tidlig moden, tidlig udviklet Roe med tilfredsstillende Sukkerindhold. Disse Egenskaber fremmes ved lille Afstand mellem Rækkerne og Planterne. Den heldigste Afstand antages nu at være 14" mellem Rækkerne og 9" mellem Planterne. Det udsaaes i Forsøgsstykker, som fordeles ligelig over hele den paagjældende Egn. Ved disse Forsøg maa Afstanden mellem Planterne saavel som Behandlingen Væxtperioden igjennem nøje overvejes og gjenføres efter samme Plan for alle Forsøgene. Undersøgelsen af Roerne maa foretages af Sagkyndige og ske paa en Sukkerfabrik.

Klimatforholdene have en stor Indflydelse paa Udbyttet; de tyske Sukkerroeegne med deres større Sommervarme frembringe en sukkerrigere Roe end Danmark og Skaane; Roerne i den nordlige Del af Skaane have mindre Sukkerindhold end i den sydlige Del. Det har vist sig, at Egne Nord for Skaane ikke kunne producere tilstrækkelig sukkerholdige Roer.

I Tabel I. vil man efter Meteorol. Instituts Opgivelse for en Del Steder her i Landet finde Middelvarmen for de sex Maaneder Maj til Oktbr. inkl., samt Tidspunktet for første og sidste Frost og for første og sidste Frost paa mindst $\div 3^{\circ}$ C., som har vist sin store Betydning (Gjennemsnit af 14 Aar, Meteorol. Aarsb. 1892). Tallene i sidste Kolonne er Middelvarmen for de 3 Sommermaaneder. For at lette Oversigten ere Stationerne ordnede efter disse Tal, og man vil se, at de allerede sukkerroedyrkende Egne staa øverst, og at jo længere man kommer Nord og Vest paa, desto lavere bliver Sommervarmen. Det maa dog bemærkes, at Stationernes Beliggenhed i Forhold til det omliggende Land har stor Indflydelse paa Middelvarmen; ligger en Station højt, vil den vise en lavere Middelvarme og mindre Svingninger i Døgnet end en Station, som er lavere beliggende; denne sidste vil saaledes have tidligere Nattefrost. Havets Nærhed udøver ogsaa Indflydelse paa Temperaturen, hvilket bl. a. ses, naar Jyllands Østkyst sammenlignes med Forholdene inde i Landet.

I Tabel II. vil man for Kjøbenhavn finde sammenstillet Middelvarmen og Antallet af Solskinstimer for hvert af de sidste 7 Aar (Meteorol. Institut).

Da det vilde føre for vidt at komme ind paa en Omtale af Sukkerroens Anbringelse i Sædskiftet, Gødskning, Jordbehandling, Saaning, Sommerpleje, Høst og Opbevaring, tillader man sig angaaende disse selvfølgelig meget vigtige Punkter at henvise til Erh. Frederiksens Bog: »Om Rodfrugtdyrkning«.

Et af de første Spørgsmaal, som maa afgjøres, bliver, til hvilken Pris et Centner Roer kan fremstilles.

Tabel I.

Stationens Navn	Normal Varme					Gjennemsnit af 14 Aar					Anmærkninger	
	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktober	Sidste Frost paa mindst -3° C.	Frost Sidste	Første Frost	Første Frost paa mindst -3° C.		Middelvarme i de 3 Sommermaneder
Lolland-Falster .	10,5	15,0	16,8	16,3	13,4	8,4	$\frac{27}{13}$	$\frac{17}{4}$	$\frac{4}{11}$	$\frac{25}{11}$	16,3	(Gjennemsnit af Egnen ved Abed og Frødsholm
Sandal	10,7	14,8	16,6	16,2	13,1	8,7	$\frac{29}{3}$	$\frac{20}{4}$	$\frac{4}{11}$	$\frac{23}{11}$	15,87	Ved Lille Belt.
Gjorslev	10,2	14,8	16,8	16,1	13,2	8,0	$\frac{22}{3}$	$\frac{12}{4}$	$\frac{4}{11}$	$\frac{29}{11}$	15,9	Paa Stevns.
Landbohøjskolen	10,2	14,9	16,7	16,0	12,9	8,0	$\frac{15}{4}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{7}{10}$	$\frac{9}{11}$	15,87	Kjøbenhavn.
Høve	10,4	14,8	16,6	15,8	13,0	8,1	ikke	observeret			15,73	Ved Skjelskør.
Gl. Antvorskov .	10,2	15,0	16,7	16,0	12,6	7,9	—	—	$\frac{19}{10}$	$\frac{13}{11}$	15,9	Ved Slagelse.
Ringsted	9,9	15,0	16,7	15,9	12,7	7,9	$\frac{7}{4}$	$\frac{30}{4}$	$\frac{29}{10}$	$\frac{14}{11}$	15,87	Ved Tissø.
Frihedslund	10,2	14,6	16,4	16,1	12,7	8,0	$\frac{29}{3}$	$\frac{23}{4}$	$\frac{12}{10}$	$\frac{8}{11}$	15,73	
Odder	10,4	14,5	16,7	16,0	12,4	8,1	ikke	opgjort	$\frac{24}{10}$	$\frac{12}{11}$	15,63	
Hindholm	10,0	14,6	16,4	15,9	12,8	7,9	$\frac{7}{4}$	$\frac{7}{5}$	$\frac{12}{10}$	$\frac{8}{11}$	15,7	
Faxe	9,8	14,5	16,6	16,0	13,0	7,6	$\frac{31}{3}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{24}{10}$	$\frac{12}{11}$	15,7	
Flintholm	10,0	14,5	16,5	15,8	12,7	8,0	$\frac{3}{4}$	$\frac{5}{5}$	$\frac{13}{10}$	$\frac{4}{11}$	15,6	Syddyen.
Hinnerup	9,9	14,7	16,3	15,9	12,3	7,1	ikke	opgjort			15,63	
Mørke	9,7	14,0	16,1	15,4	12,4	7,6	—	—			15,17	
Tvingstrup	9,6	13,6	15,4	15,0	12,1	7,7	—	—	$\frac{27}{4}$	$\frac{20}{11}$	14,7	$1\frac{1}{2}$ Mil nord f. Horsens.
Skovgaard	9,4	13,7	15,5	15,0	11,9	7,5	$\frac{6}{4}$	$\frac{27}{4}$	$\frac{20}{11}$	$\frac{14}{11}$	14,73	c. 2 Mil V. for Vejle.

Tabel II.

Solskinstimer og Middagsvarme i København
1887—1893 incl.

	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Ialt
1887							
Middelvarme	10,2	15,4	17,7	15,6	12,6	6,4	
Solskinstimer	180	262	204	143	104	67	960
1888							
Middelvarme	10,4	14,1	14,9	15,0	12,6	6,4	
Solskinstimer	192	147	97	152	102	69	870
1889							
Middelvarme	14,2	19,4	16,5	15,2	10,9	8,8	
Solskinstimer	255	255	125	87	90	41	923
1890							
Middelvarme	12,9	14,2	15,3	16,0	13,5	7,8	
Solskinstimer	204	157	168	167	167	58	979
1891							
Middelvarme	10,9	14,5	17,6	15,0	13,7	10,3	
Solskinstimer	205	234	186	133	131	92	1099
1892							
Middelvarme	11,0	14,6	15,7	16,2	13,3	7,8	
Solskinstimer	199	188	222	176	116	69	1156
1893							
Middelvarme	10,9	15,6	17,9	16,9	11,8	9,0	
Solskinstimer	142	198	197	115	100	27	1027

Efterstaaende Tabel III. vil kunne give en Del Oplysninger herom:

Tabel III.

	18 ⁸³ / ₈₄ 323 dyrke Vest- lolland	1884 Roe- dyrke re paa Møen	1884 64 Roe- dyrkere ved Assens	1884 Højby- gaard	18 ⁸² / ₉₀ incl. Erh. Frede- riksen	Syd- sjæl- land
	1	2	3	4	5	6
Efteraarsbehandling	8,69	10,62	10,40	8,00	19,80	8,00
Foraarsbehandl. og Saaning	9,83	9,63	9,05	15,00	9,08	10,00
Frø	10,39	10,94	11,39	11,00	12,00	10,00
Kunstgødning....	28,78	30,78	22,27	40,50	35,78	50,00
Heste- og Haand- hakning om Som- meren.....	30,43	35,79	32,39	33,00	41,19	} 51,00
Optagning og Sam- menkjørsel.....	28,22	24,12	27,16	21,50	} 42,68	
Stabling og Jord- dækning.....	3,70	3,06	3,63	4,00		
Regnes Kjørsel til Fabr. til 10 Øre pr. 100 \mathcal{E} = $\frac{1}{2}$ Mils Transport faas.....	37,40	37,50	37,60	38,70	47,00	32,00
	157,44	162,44	156,89	171,70	207,53	161,00
Avlet Centner:	374,00	375,00	376,00	387,00	470,00	370,00
100 \mathcal{E} Roer have kostet i Arbejde og Gødning ca..	42 Øre	43 Øre	42 Øre	44 Øre	44 Øre	50 Øre

1—5 inkl. af Erh. Frederiksens Bog: »Om Rodfrugt-
dyrkning«.

Det synes heraf at fremgaa, at 1 Centner Roer fra de her anførte Avlssteder (i det Følgende menes hermed renvaskede Roer) leveret omtrent $\frac{1}{2}$ Mil fra Produktionsstedet, vil koste ca. 45 Øre at producere, naar alle Omkostninger, undtagen Jordrente og Forrentning af den til Sukkerroedrift nødvendigvis forøgede Driftskapital, ere medtagne. Herved maa dog bemærkes, at en almenyldig Pris ikke kan opstilles, eftersom hver enkelt Gaards særlige Forhold, saasom Jordens Gjødningskraft, Kultur, Terrænforhold, Arbejdsforhold m. m. ville indvirke paa Udgifterne.

De anførte Regnskaber angive et meget stort Udbytte og maa formodes at hidrøre fra de bedste Roedyrkere. Gjennemsnit for de sidste 10 Aar her i Landet har været ca. 300 Centner pr. Td. Ld. Det kan antages, at Udgifterne paa mindre Gaarde blive lavere end paa de større, da man med Roedrift vil kunne udnytte saavel Arbejds- som Hestekraft bedre end nu er Tilfældet, idet de mindre Gaarde maa antages allerede nu at have forholdsvis rigeligere Kraft end de større.

For at danne sig en Forestilling om, til hvilke Priser nye Roesukkerfabriker ville kunne afsætte deres Produktion, maa man først se hen paa det hjemlige Marked.

I 1893 stillede Forbruget sig saaledes:

Indenlandsk Roesukker	ca.	40,5	Mill.	⊘
Indført Farin		18,2	-	-
— raff. Sukker og Tabletter		14,7	-	-
— Portorico, Barbados, Demerara, Muscovito og St. Croix		9,7	-	-
Roesukker		2,1	-	-
		<hr/>		
		Ialt ca.	85	Mill. ⊘

Naar man ser hen til den stadige Forøgelse i Forbruget i de sidste Aartier, staar det at forvente, at denne under sædvanlige Forhold vil vedblive at udvikle sig; den betydelige Nedsættelse af Tolden ($6\frac{3}{8}$ Øre pr. ⊘) fra 1. Oktober 1891 har medvirket hertil.

Forbruget i følgende Lande er i R pr. Individ (Licht)

	18 ⁹² / ₉₃	18 ⁹¹ / ₉₂	18 ⁹⁰ / ₉₁	18 ⁸⁹ / ₉₀
England.....	70,22	73,24	71,42	70,58
Forenede Stater.....	59,92	59,24	54,32	48,50
Danmark	39,50	39,58	37,22	35,88
Frankrig	25,28	27,64	26,06	25,86
Sverig-Norge	21,46	21,90	20,40	19,86
Tyskland	20,78	21,38	21,70	20,80

I 1893 dyrkedes her i Landet ca. 15 000 Tdr. Ld. med Sukkerroer, der produceredes ca. 48 $\frac{1}{2}$ Mill. R Sukker. I 1894 antages Arealet at blive ca. 20 000 Tdr. Ld. med ca. 64 Mill. R Sukker, altsaa en Tilvæxt af ca. 16 Mill. R . Hvis der ikke exporteres noget heraf, vil Importen i 1895 gaa tilsvarende ned. Det er da sandsynligt, at denne Nedgang vil ramme det indførte Roesukker og en Del af Raffinaden, som her har en temmelig betydelig Beskyttelse, samt en mindre Del af Kolonialsukkeret, medens det er mindre sandsynligt, at Nedgangen vil ramme Farinen. Denne er væsentlig skotske og engelske Efterprodukter ved Raffineringen, der ikke finde tilstrækkelig Afsætning i det engelske Konsummarked og derfor hovedsagentlig ere henviste til Danmark og Kanada, hvor de sælges for, hvad de kunne bringe. En Forandring i Toldfarvegrænsen vil rimeligvis tillade, at en Del af den Konsum, som nu dækkes af indførte Fariner, gaar over til at dækkes af indenlandsk Roesukker.

Naar der nu er Tale om Anlæg af nye Fabriker, maa disse beregne deres Rentabilitet paa Exportprisen, hvis de ikke raffinere en Del af Sukkeret og derved blive i Stand til at deltage i det hjemlige Markeds Forsyning.

Kun til Storbritanien og Irland er der nu Mulighed for at exportere vort Sukker. I de senere Aar importeres der til disse Lande ca. 2700 Mill. R aarlig, deraf 1200 Mill. R raffineret, medens Resten raffineres i selve de forenede Kongeriger.

Prisen for Roesukker i Europa noteres for 88% Rendement f. o. b. Hamburg pr. ctw. Dets Gjennemsnits-

værdi i de sidste 10 Aar har været 13 sh. 9 d. Vil man være nogenlunde sikker i sine Beregninger, tør man ikke sætte Værdien højere end 12 sh., idet man ikke maa overse, at meget betydelige Udvidelser af Sukkerroedyrknin-gen i Udlandet maa ventes, thi foruden at de lave Korn-priser friste Landmanden til at kaste sig over denne Kul-tur, virke i Udlandet Exportpræmierne i samme Retning.

Tager man en Londonpris af 12 sh. som Grundlag, ville følgende Beregninger være vejledende til at bestemme, hvilken Pris 1 Centner Roer kan betales med. Det be-mærkes, at til denne Pris svarer omtr. en Pris af 10 Kr. 10 Øre pr. 100 ₤ dansk f. o. b. her.

De Sagkyndige i Udvalget mene, at der af 100 ₤ Roer faas:

Indtægter:

9 $\frac{1}{2}$ ₤ første Produkt à 10,10, 88 % R. . .	95,95
2 ₤ Efterprodukter à 8,50	17,00
3 ₤ Melasse à 2,00	6,00
	Ialt 118,95

Udgifterne kunne ansættes til pr. Centner Roer:

Forarbejdningssomkostninger	30 Øre
Forrentning og Amortisation af An-lægssummen med 10 %; denne kan ansættes til c. 1.50 Kr. pr. Centner Roer, Fabriken kan oparbejde	15 -
Forrentning af Driftskapitalen, 50 Øre pr. Centner Roer	2,50 -
	Ialt 47,50 Øre

1 Centner Roer maa saaledes antages ved en London-pris af 12 sh. at kunne betales med 71,45 Øre. Det bemærkes, at for hver Shilling, Prisen gaar op eller ned, vil Roeprisen gaa c. 9 Øre op eller ned; for hver % Suk-ker, Roen indeholder mindre end i foranstaaende Beregning, vil Roeprisen gaa ligeledes ca. 9 Øre ned.

Producenterne faa alt Affaldet, ca. 45 % af Roevæg-ten frit mod at afhente det paa Fabrik eller Saftstation.

Dette kan regnes til en Værdi af ca. 13 Øre pr. Centner Roer.

Det skal her anføres, at Melasse, som paa Grund af sin flydende Form og deraf følgende kostbare Emballage fordyrer Forsendelsen i høj Grad, mulig kan finde Anvendelse som Kreaturfoder; det indeholder nemlig ca. 50 % rent Sukker. Forsøg have viist gode Resultater. Det maa da blandes sammen med Klid eller andre Stoffer, som muliggjøre dets Forsendelse i Sække.

Dog maa bemærkes, at Driftsudgifterne i de første Aar, indtil Fabriken er kommet i regelmæssig Gang, maa antages at blive noget højere og kun kunne sættes saa lavt ved en Fabrik, som kan oparbejde c. 1 Mill. Centner Roer (ca. 3000 Tdr. Ld.) i en 3 Maaneders Kampagne; en længere Opbevaring af Roerne medfører betydelig Tilbagegang i Sukkerindhold.

Som indirekte Fordele ved Sukkerroedyrkning skal her fremhæves:

- at man kommer ind paa intensiv Drift,
- at Helbrakken, i alt Fald for en Del, vil kunne afskaffes, naar en hel Mark dyrkes med Sukkerroer,
- at Kornudbyttet, trods det store Areal med Roer, bliver lige saa stort som tidligere, fordi Sædfølgen kan ordnes godt og Udbyttet af Efterafgrøderne, paa Grund af den stærke Gjødningsanvendelse til Roerne, forøges,
- at man ej er saa afhængig af Aarets Vejrforhold, da Roerne i tørre og varme Somre, der ere mindre heldige for de andre Afgrøder, give det bedste Udbytte af Sukkerroer,
- at der ved udvidet Roeavl skaffes meget og godt lønnet Arbejde, ogsaa til mindre kraftige Personer af begge Kjøen,
- at man i Affaldet faar et værdifuldt Kreaturfoder, som lader sig opbevare uden væsentligt Tab.

Transporten af Roerne spiller selvfølgelig en stor Rolle. Paa Jernbanerne er Fragten for den første Mil ca. 5

Øre pr. Centner uvaskede Roer. Regnes 20 % Jord vil dette forhøje Prisen til 6 Øre. Affaldet tages tilbage for $\frac{1}{2}$ Pris, o: $1\frac{1}{2}$ Øre pr. Centner; saaledes vil Fragten med Affaldet frit tilbage andrage $7\frac{1}{2}$ Øre pr. Centner. Hvor smalsporede Baner anlægges alene til Roetransport, vil Udgiften, naar Forrentning og Amortisation regnes til 10 % af Anlægskapitalen, blive ca. 9 Øre pr. Centner renvaskede Roer pr. Banemil; heri er dog medregnet, at Affaldet transporteres tilbage og altsaa af Roedyrkerne modtages paa samme Sted, som Roerne leveres.

Foruden til Sukkerfabrikation kan Sukkerroen ogsaa bruges til Spritproduktion; hertil kan anvendes en mindre sukkerholdig Roe, den saakaldte Foder-Sukkerroe; denne kan fremstilles væsentlig billigere end Fabrikationssukkerroen, idet der avles et større Kvantum pr. Td. Ld.; desuden stiller den maaske næppe saa store Fordringer til Klima og Jordbundsforhold.

Efter det af Ingeniør Zahrtmann i Teknisk Forening holdte, senere offentliggjorte Foredrag om denne Industri, giver en Beregning, væsentlig støttet paa franske Forhold, at Spritbrænding skulde være lige saa fordelagtig som Sukkerproduktion. Man savner dog ganske den nødvendige Erfaring her fra Danmark for nøje at kunne bedømme Fabrikationens Rentabilitet. Produktionen af Kornspirit er tilstrækkelig til Landets Forbrug; Export til Udlandets lave Spritpriser vil vanskelig kunne betale sig; Roespritten maa da delvis trænge Kornspritten ud af Markedet, hvilket vil falde den saa meget vanskeligere, som den har en egen Smag og derfor næppe direkte kan træde i den almindelige rensede Kornbrændevins Sted.

Den paatænkte Forhøjelse af Alkoholbeskatningen og derved tilsigtede Formindskelse af Forbruget, kan kun yderligere accentuere Kampen mellem de bestaaende og mod eventuelle nye Brænderier, men vil maaske ved Frigivelse af Spirit til teknisk Brug aabne et større Marked paa dette Omraade, hvor Roespritten passer godt.

Det maa ogsaa her tilraades, inden man bestemmer sig til Anlæg af Roesprittfabriker, at gjøre Dyrkningsforsøg med de for dem egnede Roer, for at komme til Kundskab om deres Fabrikationsværdi avlede under vore Forhold. —

Naar man i Almindelighed skal udtale sig om nye Roesukkerfabrikers Rentabilitet her i Landet, maa man opstille følgende Hovedbetingelser for denne:

1. At Klima og Jordbundsforhold muliggjøre Avlen af en Sukkerroe af høj Fabrikationsværdi, samt at saavel Fabriken som Roedyrkerne have den største Interesse i, at der leveres de bedst mulige Roer,
2. At Fabriken har en let og billig Adgang til Roerne, har godt og rigeligt fersk Vand samt gode Transportforhold ved Jernbane eller Havn,
3. At Fabriken er forsynet med den fornødne Kapital,
4. At Fabriken ledes af øvede og erfarne Folk samt at Roedyrkerne have tilstrækkelig og god Arbejdskraft,
5. At Fabriken bygges tidssvarende og i enhver Henseende hensigtsmæssig indrettet, saa den er i Stand til at arbejde med mindst mulige Driftsomkostninger.

Efterskrift af Grosserer M. Melchior.

Da man viste mig den Ære at opfordre mig til at tiltræde det Udvalg, som det Kgl. danske Landhusholdningsselskab agtede at nedsætte til Undersøgelse af en udvidet Sukkerroedyrknings Rentabilitet, nærrede jeg nogen Betænkelighed ved at efterkomme Opfordringen, da jeg maatte befrygte, at mine Udtalelser kunde blive opfattede som paavirkede af mine personlige Interesser i min Egenskab af Importør af vestindisk Roesukker. Jeg overvandt dog disse Betænkeligheder under Hensyn til, at man netop ønskede Spørgsmaalet belyst ud fra forskjellige Synspunkter, og har derefter deltaget i de Forhandlinger, hvis Resultat nu foreligger i ovenstaaende Betænkning.

Til denne Betænkning kunde jeg imidlertid ønske at knytte nogle Bemærkninger.

Jeg skal ikke dvæle ved Vanskelighederne ved en virkelig nøjagtig Beregning af Produktionsomkostningerne, men kun fremhæve, at da man har valgt de bedre Jorder som Grundlag for Beregningen, turde de virkelige Omkostninger i Gjennemsnit blive noget højere end det i Betænkningen anførte Beløb af 45 Øre pr. 100 Pd. Roer. Denne min Opfattelse støttes af Betænkningens Bemærkning om, at det almindelige Udbytte kun er ca. 300 Centner pr. Td. Ld.

Den beregnede Salgspris af 12 shilling pr. engelsk cwt. ($101\frac{6}{10}$ danske Pd.) for Raasukker af 88 pCt. Rendement maa vel betragtes som ret moderat, men naar man tager Hensyn til den sandsynlige Udvidelse af Evropeas Roeproduktion, der fremkaldes af de stadig synkende Kornpriser, maa man befrygte, at kommende Aar let kunne bringe en Overproduktion, der vil trykke Sukkerprisen yderligere ned. Allerede nu noteres Prisen lidt under 12 sh. En Indskrænkning af Roedyrkingen og deraf følgende Prisstigning kan efter Erfaringerne fra forskellige Omraader kun forventes at foregaa meget langsomt.

Hvad der imidlertid hovedsagelig har foranlediget mig til at fremkomme med nogle Bemærkninger er den Omstændighed, at der i den afgivne Betænkning, om end kun flygtigt og i Forbigaaende, hentydes til Ønskeligheden af en Forandring af de her i Landet for Fortoldning af Raasukker gjældende Farvebestemmelser — en Foranstaltning, der i flere Retninger vilde have skæbnesvangre Følger.

Forsøget paa at faa Farvebestemmelserne forandrede er ikke nyt. I Henseende til Sagens tidligere Gang tillader jeg mig hovedsagelig at henvise til Rigsdagstidende 1890—91, Tillæg B, Side 689 og 1225. Medens Regeringen den 1. November 1889 foreslog, at Lysgrænsen for Toldsukker ved Import sættes som

mørkere end Nr. 19,

forandredes dette allerede i Regeringsforslaget af 15. Novbr. 1890 til

mørkere end Nr. 18,
og endelig vedtog Landstinget et Forslag,
der indeholdt Bestemmelsen

mørkere end Nr. 16,
Dette Forslag blev imidlertid forkastet af Folkethinget.

Det ses heraf, at Beskyttelsesinteresserne have været i Stand til at gjøre en betydelig Indflydelse gjældende; men ifald det virkelig engang skulde lykkes at føre et saadant Forslag igjennem, vilde en saadan Foranstaltning — saaledes som det tydelig fremgaar af Rigsdagstidenden 1890—91, Tillæg B., S. 689 og 1225 — tilintetgjøre enhver Mulighed for Indførsel af Raasukker fra Evropa og de vestindiske Kolonier og give de indenlandske Fabriker et saadant Tillæg til den allerede bestaaende Beskyttelse, at de til Skade for Konsumenterne vilde blive absolut eneraadende m. H. t. Salget af Raasukker paa det indenlandske Marked.

Hvad Begunstigelsen for den indenlandske Fabrikation angaar, maa jeg tilføje, at da denne siden 1890 i Realiteten er bleven yderligere forøget, idet Tolden paa Sukker af holl. Standard Nr. 12 til Nr. 18 er nedsat fra $9\frac{3}{8}$ Øre til 3 Øre, medens de indenlandske Fabrikers Beskyttelse er uforandret $\frac{3}{4}$ Øre, udgjør denne Beskyttelse en større Procentandel af den fortoldede Vares Værdi end tidligere. Sættes Værdien af et Pund Raasukker ufortoldet til 12 Øre, koster et Pund fortoldet nu 15 Øre, medens det efter den tidligere Toldsats kostede $21\frac{3}{8}$ Øre. De $\frac{3}{4}$ Øre udgjøre altsaa nu ca. 5 pCt. af den fortoldede Pris, medens de tidligere kun udgjorde ca. $3\frac{1}{2}$ pCt.

Med Hensyn til den for de indenlandske Fabriker fastsatte Lysgrænse Nr. 19 er denne vel ikke meget forskjellig fra den for Importen fastsatte Grænse Nr. 18, men der er dog her en Nuance tilstede, som yder den indenlandske Industri en meget væsentlig Støtte for Af-sætningen.

For raffineret Sukker er Forholdet det, at medens Tolden er 6 Øre pr. Pund, tilvirke de indenlandske Fabriker det raffinerede Sukker af en Vare, der kun er be-

lastet med en Skat af $2\frac{1}{4}$ Øre pr. Pund, hvorved der selv under Hensyn til Kvantitetstab og Told paa visse Hjælpematerialer bliver en rigelig Beskyttelse tilbage.

Endnu maa jeg tilføje, at naar Betænkningen med Hensyn til engelske og skotske Fariner udtaler, at Salget af dem hovedsagelig er henvist til Danmark og Canada, »hvor de sælges for, hvad de kunne bringe«, maa dette forstaas med en stærk Modifikation. Ogsaa flere andre Lande optræde som Kjøbere af dette Produkt, hvis Pris i modsat Fald sikkert vilde være en Del lavere, end den allerede nu er.

Hvad Udlandet angaar, maa der snarest siges at være en Tendens til Stede til at gaa noget bort fra den høje Beskyttelse af Sukkerindustrien. Om end nogle Lande stadig opretholde en stærk Beskyttelse navnlig ved Præmiering af Udførselen, gjør der sig dog andre Steder modsatte Strømninger gjældende. Særlig kan nævnes, at Tysklands Udførselspræmier, der i Aarene 1886—88 vare ca. 2 Mark pr. 100 Pund, siden 1892 ere nedsatte til $62\frac{1}{2}$ Pf. pr. 100 Pund (for mindst 90 pCt. Polarisation) og ere bestemte til helt at ophøre fra 1. August 1897. Dette har saa meget større Betydning, som den væsentligste Del af Danmarks Import af raffineret Sukker vistnok hidrører fra Tyskland.

I Storbritanien og Irland fastholder man uden Vaklen Sukkerets absolute Toldfrihed, og det viser sig, at den indenlandske Raffineringsindustri til Trods for den fuldstændige Mangel paa Toldbeskyttelse dog hævder sin Stilling i Konkurrencen med de mere eller mindre udførselspræmierede Lande, idet de forenede Kongeriger selv raffinere over Halvdelen af de 2700 Millioner Pund, der indføres dertil.

De engelske Raffinadørers store Anstregelser for at opnaa en Beskyttelse som Modvægt mod Udlandets Udførselspræmier ere altid blevne tilbageviste med den Betragtning, at jo højere Udførselspræmier Udlandet vilde yde, desto billigere blev Sukkeret for de forenede Kongerigers Befolkning.

Naar Tendensen i Udlandet for en Del gaar i Retning af nedsat Beskyttelse, og naar den danske Sukkerindustri's Stilling er den, at den paa Raasukker har en saa stor Beskyttelse som $\frac{3}{4}$ Øre eller 5 pCt. af den nuværende fortoldede Værdi (over 6 pCt. af den ufortoldede Værdi) samt Privilegium paa en højere Lysgrænse, medens det raffinerede Sukker nyder en endnu højere Beskyttelse, synes en yderligere Begunstigelse ikke naturlig, navnlig da man ved samme vilde ophæve al Konkurrence med udenlandsk Raasukker og med et Slag lamme en væsentlig og betydningsfuld Del af den danske Handel og Skibsfart, samtidig med at man tvang Forbrugerne til at betale den private Industri en endnu højere Skat, end de allerede nu maa yde.

Hvortil Hr. Direktør Hagemann bemærker Følgende:

I Anledning af Hr. M. Melchior's Udtalelse tillader jeg mig at bemærke, at England ikke er noget sukkerproducerende Land, og at det derfor sikkert ikke kan have noget at indvende imod, at de sukkerproducerende evropæiske Lande kæmpe om det engelske Marked ved at tilstaa betydelige Udførselspræmier paa Sukker. Men for Danmark, der nu søger at blive et sukkerroedyrkende Land, kan det sikkert ikke være ligegyldigt, om Toldforholdene stille sig saaledes, at det maa exportere sine egne Sukkere og samtidig indføre de af præmierede Sukkere fremstillede skotske og engelske Fariner eller ikke.

Intet andet sukkerproducerende evropæisk Land har en saa lav Beskyttelse paa Sukker som Danmark. I flere Lande er Indførselstolden saa høj, at den virker som et Indførselsforbud, og i alle Lande lettes Udførselen af Sukker ved Præmier. Saalænge Forholdet er saaledes, kan det kun lidet nytte, at Tendensen i Udlandet gaar i Retning af at komme »bort fra den høje Beskyttelse af Sukkerindustrien«.
